

prijateljstvu nego o glumi, zloporabi ljudi, njihovih osjećaja, njihove ljubavi i dostojanstva. Sve se to događa zbog velike sebičnosti, katkad jednostrane a katkad obostrane.

Nije li prijateljstvo veliki rizik? Ljudsko prijateljstvo je uvijek u većoj ili manjoj opasnosti. Ta bezbroj ljudi se osjeća prevarenima, poniženima i iznevjerenima. Valja, doduše, biti istinoljubiv i reći da je teško bez imalo sebičnosti ostvarivati prijateljstvo. Naravno, ima tu grube sebičnosti, ali ima i one fine, jedva odstranjive, koju nitko i ne zamjera jer, napokon, čovjek se bez prijatelja jedva može održati. Svakako ostaje načelo da je prijateljstvo uzvišenije što je nesebičnije.

U kršćanstvu se spominje primjer potpuno nesebičnog zauzimanja za druge. Žrtvovanje za druge i njihovo spasenje Isusu nije bilo potrebno – čak ni kao uvjet vlastitog mu spasenja. No on je sve uložio u prijateljstvo prema nama.

Toliko nas je volio da je ustao od mrtvih kako bi nam i dalje mogao služiti. Znao je dobro što drži svijet na životu.

Ulažite i vi svoje dionice u istinsko prijateljstvo! Poduzeće vam neće propasti. Sâm Bog mu je većinski vlasnik.

Nikola Stanković

DOKAZANI I VJEROVANI BOG

Neki misle da su se dokazivanje Božje opstojnosti te kritičko promišljanje, s jedne strane, i vjera u Boga, s druge strane, odnosno religija i filozofija sučelile tek susretom grčke *sofije* i židovske *Objave*. No to nije istina. I kod Grka se susrela mitska i filozofska misao ili vjera u bogove i razložno tumačenje pojavne zbilje. U Bibliji se također razlikuju Božji putevi od ljudskih, a oni prvi neizmjerljivo nadilaze ove druge. Sveti Pavao razlikuje objavu preko prirode i onu nadnaravnu, Duhom Svetim danu.

U povijesti postoje pokušaji da se sve racionalno razloži, obrazloži i utemelji, a ima i stajališta prema kojima u tom poslu čovjeku nisu na raspolaganju ni sposobnosti ni sredstva.

Jedni bi htjeli točno izložiti, razlučiti, usporediti, odrediti mogućnosti i granice te tako smisliti jednoznačni govor kojim bi se Božja tajna tako izrekla da bi je svi nedvosmisleno razumjeli. Oni su, dakle, mišljenja da je pitanje opstojnosti Božje potrebno jednom za svagda riješiti pa da se ljudi više ne spore oko toga. Drugi, pak, misle da se o tom ne da ništa jasno i odjelito reći tako da bi bilo izloženo razumijevanju poput geometrijskih zakonitosti. Svjetlo se razuma u tim stvarima za njih potpuno gubi u mraku. Jedino što im preostaje jest skok vjere.

Poteškoća prvog stava, naravno dovedenog do apsurdna, jest u tome što bi želio potpuno ovladati tajnom i Bogom tako da bi njime doista vladao i raspolagao. Ne bi to bio živi Bog, Bog iznenađenja i ljubavi, nego neki nacrt ili mrtva spodoba zatvorena u skućene ljudske mogućnosti i okvire. O životu, ljubavi i iskonskoj spontanosti tu ne bi moglo biti ni govora.

Poteškoća, pak, drugog načina razumijevanja upravo je u tom što tu i nema razumijevanja. Svaka čast misticima, ali, ako nam nešto ništa ne kaže, onda nam kao razumnim bićima ništa i ne znači. U ime čega ćemo se otisnuti u potpunu tamu? Ljudsko biće se boji mrkline i, ako ikako može, uzmiče pred njom.

Prema zbilji se valja otvoriti svim svojim sposobnostima. Ako već s pomoću više osjetila bolje spoznajemo osjetilnu stvarnost nego samo jednim, zašto ne bismo razumom i voljom, te slobodom, zatim vjerom, nadom i ljubavlju, napokon svojom osobom bolje upoznali zbilju nego samo jednom od svojih moći ili čina.

Dokazani ili pokazani Bog ili pogled na ono što prema njemu pokazuje, ne dokida Tajnu vjere, a o vjeri – prema sv. Pavlu – valja dati račun. Dokazani i vjerovani Bog ne smiju se natjecati. Ne postoje dva Boga nego naša dva različita iskoraka. Jedan Bog nema prednost pred drugim nego se naša dva ograničena pogleda prema beskonačnom nadopunjuju.

Ne kliču uzalud katolici u liturgiji: "Tvoju smrt Gospodine navještamo, tvoje uskrsniće slavimo, tvoj slavni dolazak iščekujemo". Hoće se reći: Sposobnost susreta s Bogom ima onaj kojem se otvorenost prema Bog mjeri razdaljinom od smrti do uskrsnuća, od prezira do slave, od – ljudski gledano – najslabijeg, do – po Božjem – najjačeg, i obratno.

Nikola Stanković